

© Marta Mas Girones

EL TEATRE AMAGAT

DOSSIER DE PETITES CRÍTQUES

III lliure

TEMPORADA 26—27

INTRODUCCIÓ A LES PETITES CRÍTQUES — 3

ABANS DE VENIR A VEURE L'ESPECTACLE — 5

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE — 8

PREGUNTES SOBRE L'ESPECTACLE — 12

PROPOSTES DE TREBALL — 14

MÉS PROPOSTES DE TREBALL — 17

INTRODUCCIÓ A LES PETITES CRÍTIQUES

Les **Petites critiques** són un material d'acompanyament que vol apropar la noció de la crítica teatral als infants, no per formar crítics professionals sinó perquè les eines que fa servir la crítica fomenten una actitud activa de l'espectador que ens sembla imprescindible d'incentivar. Despertar el sentit crític permet mirar món d'una altra manera, més enllà del teatre. Ajuda a qüestionar-se les coses, a entendre la complexitat i la confrontació d'idees. També és un exercici per (re)pensar l'obra, tornar a l'experiència des de l'anàlisi fent l'acció de recordar allò viscut. Per aconseguir-ho, els dossiers de **Petites critiques** relacionen els espectacles programats amb determinats aspectes del llenguatge escènic.

© Marta Mas Girones

EL TEATRE AMAGAT

PRESENTACIÓ

Fa molts anys que l'acomodadora treballa en un teatre. Ha vist passar milers de persones, ha observat actors, actrius, espectadors, tècnics, escenògrafs... i ha anat prenent notes de totes les coses que passen i que formen part del teatre. S'ho apunta tot perquè té una pregunta que fa anys que intenta respondre: "Què fa que alguna cosa es converteixi en teatre?"

Per això avui necessita gent que l'ajudi en la seva investigació: *"Si voleu, us puc ensenyar l'exposició i fem la visita com sempre. Però, si voleu, em podeu ajudar a descobrir què ha de passar perquè alguna cosa es converteixi en teatre"*.

TREBALL AMB L'ESPECTACLE

Amb aquest espectacle volem parlar dels conceptes més invisibles del llenguatge escènic, com ara la imaginació, l'espera, la mirada, l'escolta... però també dels conceptes de la mateixa posada en escena de l'espectacle, com el *site-specific* [o in situ], o el teatre participatiu. Per això trobareu en aquest dossier un recull de lèxic relacionat específicament amb aquests i d'altres aspectes de l'espectacle. Hi ha també un seguit de preguntes i propostes de treball perquè pugueu fer-ne reflexió i valoració amb l'alumnat, més enllà de la primera impressió –el m'agrada/no m'agrada, i recollir-les en una proposta creativa per als infants, o per crear-vos les vostres pròpies propostes.

CREACIÓ I DIRECCIÓ

Marga Socias

INTÈRPRETS

Marga Socias i Joana Volart Bach

OBJECTES

Thomas Ropper

PRODUCCIÓ

Teatre Lliure

IDIOMA

Català

EDAT RECOMANADA

De 8 a 11 anys (3r, 4t i 5è)

LLOC

Palau Robert de Barcelona

DURADA APROXIMADA

45' sense pausa

ABANS DE VENIR A VEURE L'ESPECTACLE

Abans de venir a veure l'espectacle, us recomanem que prepareu la sortida amb les propostes següents. També podeu revisar les paraules del lèxic d'aquest dossier per avançar i entendre millor el món que proposa l'espectacle.

1. SOBRE L'EXPOSICIÓ *UN TEATRE LLIURE*

Abans de venir a veure l'obra, us recomanem que expliqueu als infants que l'espectacle es fa dins l'exposició dels 50 anys del Teatre Lliure, i els expliqueu què és el Teatre Lliure i de què tracta l'exposició. Us resumim la informació adaptada per a infants:

TEATRE LLIURE

El Teatre Lliure es va crear l'any 1976, quan un grup d'artistes va voler fer un teatre diferent del que es feia en aquell moment. Volien fer un teatre que fos divertit, però que les obres també fessin pensar, fer-se preguntes i mirar les coses de maneres noves. També volien que es pogués fer teatre en català.

El Lliure va tenir molt èxit perquè va oferir noves maneres d'explicar històries i va donar molta importància a la imaginació, als actors i a les actrius, i a la relació amb el públic. A cada obra col·locaven les butaques en llocs diferents, no sempre el públic veia l'obra des de davant i això va agradar molt: quan el públic anava al Lliure trobava un teatre diferent cada vegada! El Lliure actualment té dos edificis: un a Montjuïc i un altre a Gràcia. És un dels teatres més importants de Catalunya i també és conegut fora del nostre país. El teatre també organitza activitats perquè els infants i els joves puguin conèixer i gaudir del món del teatre.

<https://www.teatrelliure.com/ca/el-teatre-lliure>

EXPOSICIÓ *UN TEATRE LLIURE*

L'exposició *Un teatre Lliure* al Palau Robert s'ha fet per celebrar els 50 anys del Teatre Lliure d'una manera molt especial. No és només una exposició de fotos i records, sinó que cinc artistes escenògrafs han creat cinc instal·lacions sobre el concepte d'*escenografia*. És una exposició immersiva: cada sala proposa una experiència al públic.

En definitiva, l'exposició ens convida a descobrir que el teatre és molt més que els actors damunt d'un escenari: és un món que moltes persones creen juntes.

<https://www.teatrelliure.com/ca/50-aniversari-teatre-lliure>

2. EXERCICIS PER TREBALLAR L'INVISIBLE

Us proposem un parell d'exercicis per introduir i estimular la imaginació i la idea d'invisible, que són dos conceptes centrals de l'obra *El teatre amagat*.

QUÈ HI HA AL DARRERE?

Trieu i ensenyeu una fotografia tallada de manera que una part no es vegi, que deixi una part fora de camp. Com una porta entreoberta, una cortina, una finestra amb llum, una habitació buida, una maleta tancada... L'alumnat ha de respondre per escrit:

- Què creus que hi ha al darrere?
- Què ha passat abans?
- Què passarà després?
- Per què?
- Quin so hi posaries?

Després, podeu comparar les respostes.

MUSEU DE LES COSES INVISIBLES

Pregunteu a l'alumnat: «Si haguéssim de fer un museu de coses que no es poden veure, què hi posaríem?». Que l'alumnat pensi totes les respostes que se li acudeixin. Poden sortir idees com: una olor, un record, una por, un secret, una rialla, un somni, el silenci, les ganes de veure algú, un pensament...

Després, si voleu podeu fer dos grups. Cada infant d'un dels grups escull una cosa invisible i la representa amb una postura corporal. La resta visita el «museu» en silenci i intenta descobrir què representa cadascú.

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE

ACOMODADORA (per parlar abans de la funció)

L'acomodadora és la persona encarregada d'acompanyar el públic fins a la seva butaca i d'entregar-li el programa de mà amb la informació de l'espectacle. Forma part del personal de sala i d'atenció al públic. Durant la funció, es queda dins de la sala mirant l'obra i el públic per poder actuar ràpidament si passa qualsevol cosa, com per exemple que algú es trobi malament dins de la sala, o que algú faci fotografies durant la funció.

L'acomodadora, doncs, és una persona molt invisible i invisibilitzada dins del teatre, gairebé no es veu, però hi és present, i potser per això, perquè ningú no la mira, és qui pot veure millor tot allò que els altres no veuen. Les acomodadores han vist els mateixos espectacles moltes vegades i diuen coses com: *"Quan veus una obra una vegada, veus la història, quan la veus moltes vegades, comences a veure altres coses, com per exemple qui deixa de respirar durant una escena, qui riu abans que els altres, quan una sala queda completament en silenci..."*

A *El teatre amagat*, l'acomodadora d'un teatre ens demana que l'acompanyem per un recorregut teatral, perquè ella té una obsessió al cap que vol que l'ajudem a resoldre: Què ha de passar perquè hi hagi teatre?

ESPERAR (per parlar després de la funció)

L'espectacle *El teatre amagat* vol que ens fixem en coses que passen durant una funció de teatre que ens poden passar desapercebudes, però que en realitat són molt importants. Com ara que, quan anem al teatre, sovint hem d'aprendre a *esperar*.

Esperar és una paraula que sembla senzilla però en realitat té moltes connotacions. Esperem quan creiem que es farà realitat alguna cosa, generalment bona: "tots els aficionats esperen que guanyi el seu equip". Però també, de vegades, dolenta: "m'esperava que em castigues, però no tant". També *esperem* quan ens quedem en un lloc fins que arribi algú o alguna cosa: "a les estacions de tren, sempre hi ha gent esperant". Una cosa es fa esperar quan triga molt a passar. I quan una dona espera una criatura vol dir que està embarassada. També hi ha un refrany que diu "qui espera es desespera", que vol dir que esperar molt de temps una persona o una cosa que no arriba causa gran impaciència.

ESCENÒGRAF/A (per parlar abans de la funció)

L'exposició *Un teatre lliure* presenta cinc sales diferents amb cinc instal·lacions dissenyades per cinc *escenògrafs* molt vinculats al Teatre Lliure: Frederic Amat, Montse Amenós, Max Glaenzel, Lluc Castells i Silvia Delagneau.

L'*escenògraf/a* és qui s'encarrega del disseny de l'escenografia. L'escenari o espai escènic, d'entrada és un espai buit però es pot transformar amb objectes, mobles, llums, ombres, elements físics (aigua, fum...). Fent això, creem l'escenografia, el lloc on passa l'acció de l'obra. L'escenografia pot recrear la realitat de manera realista o bé simbòlica o poètica. En teatre, hi ha moltes maneres de representar: amb llum, fum i so podem arribar a veure el foc!

ESCOLTAR (per parlar després de la funció)

Al teatre és molt important que, a més a més de mirar amb atenció, *escoltem* amb atenció, per això quan anem al teatre molts cops diem que hem de tenir ulls de mussol i orelles d'elefant. És important no només sentir el que hi passa, sinó *escoltar* allò que sentim.

Escoltar és estar atents, parar l'orella a les coses que diu algú o als sorolls, la música i altres sons. Si una persona ens diu que l'*escoltem* bé és que ens ha d'explicar una cosa important. També pot voler dir que cal fer cas de les coses que ens diuen, com escoltar els consells dels qui tenen més experiència que nosaltres.

IMAGINAR (per parlar després de la funció)

Imaginar és un dels conceptes invisibles presents en el teatre que l'espectacle El teatre amagat vol que reconeguem.

Imaginar és la facultat de la ment humana per inventar imatges noves o mons nous de manera mental. És la capacitat de formar imatges i pensaments nous, que imiten la realitat però d'una manera fantàstica. És important estimular la imaginació perquè ens ajuda a créixer, a fer descobriments i, fins i tot, a crear invents! Quan juguem, fem servir la imaginació. En teatre és un element molt desitjat, ja que justament el teatre vol crear mons nous en escena. I també és molt important que els espectadors la facin servir per entendre allò que passa a l'escenari.

IN SITU (per parlar abans de la funció)

El teatre amagat és un espectacle que s'ha creat a mida dins de l'exposició *Un teatre Lliure* al Palau Robert de Barcelona. L'exposició s'ha fet en commemoració dels 50 anys del Teatre Lliure. De caracter immersiu, cada sala proposa una experiència al públic. *El teatre amagat* encara va un pas més enllà i dona vida a aquestes instal·lacions per convertir-les en l'escenografia real de l'espectacle.

El concepte *in situ* ve del llatí i vol dir “al lloc mateix”, i fa referència exactament a això, a una obra d'art que s'ha dissenyat exclusivament per a un lloc en concret i que no es pot traslladar a una altra ubicació. *El teatre amagat* no es podria fer igual enlloc més que en aquesta exposició del Palau Robert. Actualment, també es fa servir el terme *site-specific* per referir-se a aquest tipus d'obres.

MIRAR (per parlar després de la funció)

El teatre amagat també vol que parem atenció en l'acció de *mirar*. Quan anem al teatre hem de fer servir molt el sentit de la vista i *mirar* molt bé tot el que passa a l'escenari. L'acomodadora de l'obra, com que *mira* les obres moltes vegades, al final hi veu coses que no es veuen a simple vista.

Mirar és posar o fixar la vista sobre una persona o una cosa per veure-la i examinar-la. Per exemple, “abans de sortir de casa ens mirem al mirall”. Però també vol dir *anar en compte*, parar atenció: “si no mires el que fas t'equivocaràs sovint”. Si *mirem* de fer alguna cosa és que procurem fer-la, com quan *mirem* d'arribar puntuals al teatre. Si una cosa en *mira* una altra és que es troba situada davant per davant.

TEATRE PARTICIPATIU (per parlar abans de la funció)

Habitualment, al teatre hi ha gent que actua en un escenari i gent que mira des de les butaques: els qui mirem som el públic, que també formem part del teatre. Quan riem, ens espantem, reflexionem o ens emocionem, en realitat ja hi estem *participant*!

Hi ha diferents maneres de *participar* en un espectacle. Hi ha obres de teatre que només mirem i escoltem tranquil·lament. N'hi ha d'altres que ens fan pensar i ens demanen una opinió sobre el que s'hi explica. També n'hi ha que ens provoquen i ens poden fer sentir coses molt reals, com ara fàstic, por, riure... I, de vegades, hi ha espectacles en què el públic pot pujar a l'escenari, jugar amb els intèrprets i fer de personatge. Això és els que anomenem *teatre participatiu*, però en realitat sempre hi *participem*!!!

Diem que *El teatre amagat* és un espectacle *participatiu* perquè el públic té un paper actiu en l'espectacle i influeix en el seu desenvolupament. *El teatre amagat* no passa en un teatre on el públic s'està assegut, sinó que és itinerant: el públic es desplaça i hi participa de manera activa.

PREGUNTES SOBRE L'ESPECTACLE

Preguntes sobre l'espectacle

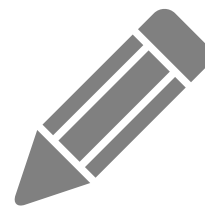
A continuació, us proposem algunes preguntes que us poden anar bé per reflexionar sobre l'espectacle. Teniu informació al glossari que us pot ajudar a raonar les respostes. Es tracta d'una reflexió col·lectiva a l'entorn de l'obra i dels temes que tracta.

- Després de veure l'espectacle, quina resposta donaries a l'acomodadora quan pregunta: “què ha de passar perquè una cosa es converteixi en teatre?”
- Diries que has vist una obra de teatre o que has visitat una exposició? Quines diferències hi ha entre totes dues coses?
- Quan anem al teatre hi ha una cosa que no es pot preparar ni controlar: allò que fa cadascú amb el que li passa quan veu una obra de teatre. Quina emoció t'ha deixat a tu l'espectacle *El teatre amagat*? Què penses que en podries fer, d'aquesta emoció?
- Per què l'acomodadora del Teatre Lliure es fa aquesta pregunta?
- Per què diem que l'ofici d'acomodadora és una ofici invisible del teatre? Saps si hi ha més oficis invisibles en un teatre? En coneixes cap?
- L'exposició *Un teatre Lliure* té cinc espais, cadascun dissenyat per un escenògraf o escenògrafa. Els recordes? Entre tota la classe, els podeu recordar tots? N'hi ha algun que us hagi agradat especialment? Què hi havia? Per què penses que aquest us ha agradat més que els altres?
- Algun dels espais t'ha fet por? Què has fet per no tenir por?
- T'has fixat en els sons de cada espai? Quins recordes?
- L'espectacle *El teatre amagat* es podria fer en una altra exposició? Què canviaria de l'obra i què es mantindria?
- Has hagut de participar a la funció? Què t'han demanat que fessis? Com t'has sentit? T'ha agradat fer-ho? Per què sí, o per què no?
- De totes les paraules que portàveu escrites a la samarreta, quines recordes? Intenteu fer una llistat de totes les paraules entre tota la classe. N'hi ha alguna que no coneguessis? Has preguntat a la mestra o mestre què significava? El teatre és un lloc on es poden aprendre coses noves?
- Després de veure l'espectacle i visitar l'exposició, per què diries que el Teatre Lliure es diu així?
- T'ha semblat original i imaginatiu l'espectacle? Què és el que t'ha semblat més original?
- Com descriuries l'obra a algú que no l'hagi vinguda a veure?

PROPOSTES DE TREBALL

De tots els espais que has visitat a l'espectacle, tria'n un
que t'hagi agradat especialment:
Com era? _____

Què hi passava? _____

Per què m'ha cridat l'atenció? _____

Encercla cinc paraules que crequis que defineixen l'espectacle 'El teatre amagat'.

FOSC	MUSICAL	ESTRANY	DIFERENT
TRANQUIL	COMPLICAT	MISTERIÓS	SORPRENENT
LENT	AVORRIT	DIVERTIT	CURIÓS
RÀPID	BONIC	BRUT	DESCONEGUT
VISUAL	LLARG	CONFÚS	SOROLLÓS
LLUMINÓS	MÀGIC	TRIST	IMPORTANT

Ara llista les paraules a la columna que crequis que corresponen.

Si t'agraden, sota la cara somrient. I si no t'agraden, les pots posar sota la cara trista.

Compara la teva resposta amb la d'un company de classe. Heu triat les mateixes paraules? Les heu col·locades a les mateixes columnes? El teatre, cadascú el viu a la seva manera. Tothom pot tenir un opinions diferents del mateix espectacle!

MÉS PROPOSTES DE TREBALL

El teatre amagat posa en valor accions invisibles que passen durant una funció de teatre: esperar, mirar, escoltar, imaginar, estar junts. Aquí teniu propostes de treball teatrals específiques per treballar aquestes cinc accions:

PER TREBALLAR L'ESPERA

El paquet misteriós. Deixem una capsula al mig de l'aula amb un objecte amagat. Fem grups de sis infants i han de jugar a imaginar i endevinar quin objecte hi ha amagat a la caixa. Han de fer totes les deduccions que puguin i intentar convèncer als altres de la seva deducció. Quan s'hagi creat molta expectativa, revelem quin era l'objecte (pot ser qualsevol cosa). Després reflexionem: era més important l'objecte en sí o l'expectativa que hem tingut tota l'estona que no sabíem quin objecte era?

PER TREBALLAR LA MIRADA

El punt de vista. Demanem a l'alumnat que camini per l'aula i després que es quedi quiet. Demanem que mirin què poden veure i què no veuen des del lloc on són, sense moure els peus. Aquest és el seu punt de vista en aquest moment. Poden creuar mirades amb els companys i companyes. Llavors podem donar diferents indicacions de coses que han de trobar. Per exemple: una cosa vermella, una cosa que estigui molt lluny, una cosa molt petita, una cosa que es mogui, una cosa en què mai ens havíem fixat... Podem tornar a repetir l'exercici diverses vegades perquè descobreixin que diferents que es poden veure les coses segons d'on mirem!

PER TREBALLAR L'ESCOLTA

Reconèixer la veu. Asseiem l'alumnat en cercle amb els ulls tancats. Toquem l'esquena d'algu i aquest fa un so curt o diu una paraula. La resta del grup ha d'endevinar qui l'ha fet.

PER TREBALLAR LA IMAGINACIÓ

Dibuixar una acotació. Us proposem donar un paper amb l'acotació inicial d'una obra de teatre, per exemple *La casa de Bernarda Alba* de Federico García Lorca, i demanar a l'alumnat que, a partir del que hi diu, faci un dibuix de l'espai escènic. Aquí teniu l'acotació, una mica adaptada:

Habitació blanquíssima de l'interior de la casa de la BERNARDA. Murs gruixuts. Portes en forma d'arc, amb cortines rematades amb volants. Cadires de vímet. Quadres amb paisatges de nimfes o reis. És l'estiu. Un gran silenci ombrívol s'estén per l'escena. No hi ha ningú. Se sent un toc de campanes.

Segurament sortiran dibuixos molt diferents, i es tracta de reflexionar sobre quines coses són comunes –i, per tant, l'acotació és molt concreta– i quines ens hem hagut d'inventar. Així, podem arribar a la conclusió que les acotacions no sempre ho expliquen tot i hi ha moltes coses que ens hem d'imaginar o inventar. A més, hi ha conceptes que són molt difícils de dibuixar perquè no es veuen, com ara el *silenci ombrívol* o el *toc de campanes*.

PER TREBALLAR LA IDEA D'ESTAR JUNTS

Banc de peixos. Us proposem un exercici molt habitual en els processos de creació d'espectacles de teatre o als estudis d'interpretació. Fem grups d'uns deu alumnes que es col·loquen junts formant un grup compacte, com un banc de peixos. L'objectiu serà que el grup es desplaci per l'espai tots junts. Comencem a caminar sense parlar, intentant que sembli que tot el grup és un únic animal. En un moment determinat, qui estigui al capdavant canviarà de direcció i algú altre li prendrà el relleu. Després, es van afegint altres moviments senzills: ajupir-se, alçar els braços... Es continua fins que diverses persones hagin pogut proposar moviments. Habitualment, al principi hi haurà un líder, que anirà canviant, i la resta l'imitarà, però la gràcia és aconseguir-ho fer sense que hi hagi un líder clar.

FINALMENT, US PROPOSEM UN ÚLTIM JOC

La llibreta. A l'espectacle us han donat una llibreta per escriure cinc paraules *invisibles* que hem après que passen durant una funció de teatre: esperar, mirar, escoltar, imaginar i estar junts. Us proposem un exercici per treballar aquest vocabulari: que cada infant escrigui a la llibreta una frase amb cadascuna d'aquestes paraules. Al lèxic d'aquest dossier trobareu diferents significats per a cada paraula. Podeu aprofitar per aprofundir-hi!